

भावाचे प्रकार आणि जागृती

विषयसूची

卐 ग्रंथाच्या संकलकांचा परिचय	५
卐 आध्यात्मिक परिभाषेतील वैशिष्ट्यपूर्ण प्रस्तावना	९
卐 मनोगत	१२

अनुक्रमणिका

१. 'भाव' या शब्दाची व्युत्पत्ती आणि अर्थ	१४
२. 'भाव' या शब्दाच्या व्याख्या	१४
३. भावाचे घटक	१५
४. भावाची वैशिष्ट्ये	१६
५. भावाचे महत्त्व	२०
६. भावानुसार परिणाम	२६
७. भावाचे लाभ	३१
८. भावाचे प्रकार	३४
९. एखाद्या व्यक्तीत 'भाव आहे' हे कसे ओळखायचे ?	७५
१०. भाव वाढण्याच्या प्रक्रियेच्या संदर्भातील टप्पे	७६
११. भावनिर्मिती	७६
१२. भावावस्था आणि भावातीत अवस्था	८४
१३. भाव आणि इतर	८६
१४. भाव आणि अनुभूती	९६
१५. सनातनचे साधक आणि भाव	१०१
卐 संकलकांचा वैज्ञानिक दृष्टीकोन आणि अन्य माहिती	१०४

‘नाथा तुझ्या पायी जैसा ज्याचा भाव । तैसा त्यासी ठाव चरणी तुझ्या ॥’, असे भावाचे महत्त्व आमचे गुरु प.पू. भक्तराज महाराज यांनी वर्णिले आहे. ईश्वराच्या सगुण तत्त्वाची उपासना करणाऱ्या साधकाचा सगुणाकडून निर्गुणाकडे जाण्याचा, म्हणजेच अद्वैतापर्यंतचा प्रवास भावामुळेच शक्य होतो. साधकाच्या आध्यात्मिक जीवनात भावाचे असे अनन्यसाधारण महत्त्व असतांनाही साधना करणाऱ्यांपैकी बहुतेकांना भाव म्हणजे नेमके काय, भावाची लक्षणे कोणती, भावाचे प्रकार कोणते, भाव जागृत करण्यासाठी काय प्रयत्न करावेत, भावाचे टप्पे कोणते इत्यादींविषयी ज्ञान नसते. हे ज्ञान जिज्ञासू आणि साधक यांना मिळावे, यासाठी ‘भावजागृतीसाठी साधना’ या ग्रंथमालिकेचे प्रयोजन आहे.

प्रस्तुत ग्रंथाचे मनोगत

‘भाव’ म्हटले की, देवता किंवा गुरु यांच्याप्रती प्रकट होणारा सगुण भाव, एवढाच मर्यादित अर्थ बहुतेकांना ज्ञात असतो. निर्गुण तत्त्वाची प्राप्ती करून देणाऱ्या भावाचे त्या त्या स्तरानुसार विविध प्रकार असतात. हे प्रकार अभ्यासल्यास भावजागृतीसाठी प्रयत्न करण्याच्या संदर्भात एक नवी दृष्टी लाभते. या अनुषंगाने प्रस्तुत ग्रंथ मार्गदर्शक ठरतो. या ग्रंथात व्यष्टी भाव आणि समष्टी भाव, व्यक्त भाव आणि अव्यक्त भाव, कृतज्ञता भाव अन् शरणागत भाव यांसारखे भावाचे विविध प्रकार आणि त्यांचा मनुष्यावर अन् त्याच्या साधनेवर होणारा परिणाम यांचे विवेचन दिले आहे. त्याचसमवेत एखाद्यात ‘भाव आहे’ हे कसे ओळखायचे, साधनेमध्ये शीघ्र उन्नती करण्यासाठी तळमळ आणि भाव यांची सांगड घालणे का आवश्यक आहे, भावानुसार साधकाभोवती असलेल्या चैतन्यकणांच्या कवचाचा रंग इत्यादी अनेक नाविन्यपूर्ण पैलू स्पष्ट केले आहेत. ‘विचार आणि भावना पालटल्या की कृती पालटते अन् कृती पालटली की विचार आणि भावना पालटतात’, या तत्त्वानुसार भाव निर्माण होण्यासाठी मन अन् बुद्धी यांच्या स्तरावर सतत कृती करत राहिल्यास भावजागृती निश्चितच होते.

भावजागृतीच्या प्रयत्नांना आरंभ करून अंती भावातीत अवस्थेपर्यंत कसे जायचे, याविषयीचे मार्गदर्शनही या ग्रंथातून लाभेल.

ईश्वरी कृपेमुळे सनातनच्या साधकांना मिळालेले हे ज्ञान उच्च स्तराचे असल्याने समजण्यास थोडे कठीण आहे. असे असले तरी जिज्ञासा आणि तळमळ असल्यास प्राथमिक अवस्थेतील साधकालाही या ज्ञानाचे आकलन होणे शक्य आहे.

या ग्रंथातील ज्ञानाचा उपयोग प्रत्येकाने स्वतःमधील भाव वृद्धीगत करून ईश्वरप्राप्ती करण्यासाठी करावा, ही श्रीगुरुचरणी प्रार्थना. – संकलक

परात्पर गुरु डॉ. आठवले यांच्या आध्यात्मिक उत्तराधिकारी सौ. बिंदा सिंगबाळ आणि सौ. अंजली गाडगीळ यांच्या नावांच्या आधी आध्यात्मिक उपाधी लावण्यामागील कारण

नाडीपट्टीवाचनाच्या (नाडीभविष्याच्या) माध्यमातून सप्तर्षी सनातनला मार्गदर्शन करतात. १३.५.२०२० या दिवशी सप्तर्षींनी सांगितले, 'यापुढे सद्गुरु (सौ.) बिंदा सिंगबाळ यांना 'श्रीसत्शक्ति (सौ.) बिंदा सिंगबाळ' आणि सद्गुरु (सौ.) अंजली गाडगीळ यांना 'श्रीचित्शक्ति (सौ.) अंजली गाडगीळ' असेच संबोधणे; कारण या नावांतून दोघींना देवीतत्त्व मिळेल, तसेच याचा लाभ त्यांच्या नावांचा उल्लेख करणाऱ्यांनाही होईल.' सप्तर्षींच्या आज्ञेनुसार तसे संबोधणे चालू केले आहे.

सनातनच्या ग्रंथकार्यात सहभागी होऊन समष्टी साधना करा !

मराठी भाषेतील ग्रंथांचे संकलन करणे; मराठी, हिंदी आणि इंग्रजी ग्रंथांचे विविध भाषांतर करणे आणि ग्रंथांची संरचना 'इन्डिझाईन' या संगणकीय प्रणालीत करणे, या कार्यात सहभागी होण्यासाठी संपर्क करा - (०८३२) २३१२३३४ किंवा granthgoa@gmail.com